

Doc. PhDr. Karel Hlavoň, CSc. (1930)

Narodil se 21. 1. 1930 v Brněnských Ivanovicích. Po absolvování studia filosofie a historie (1950–1954) působil až do odchodu do důchodu (1954–95) na Katedře filozofie FF MU, kde přednášel etiku, dějiny etiky a dějiny německé klasické filozofie. Titul PhDr. získal r. 1966, kandidátskou práci obhájil na FF UK r. 1967, habilitoval se r. 1979 na FF MU. Po odchodu do důchodu přednášel do r. 2001 externě etiku a dějiny etiky. Jeho zájem v etice byl od počátku upoután otázkami: Co je morálka? Jak je morálka možná, jaké funkce

plní, co podmiňuje a ovlivňuje její fungování? Na základě tohoto přístupu dospěl k názoru, že morálka je složitý komplexní útvar zahrnující širokou škálu onticky velmi různorodých jevů a mnohostranně začleněný do celkového rámce života společnosti. Mravní fenomén tedy nelze adekvátně pochopit, není-li brán v celé jeho komplexnosti. Etiku je proto třeba chápat interdisciplinárně a jedním z úkolů filozofie je překonat redukcionismus a vypracovat adekvátní pojem morálky i obecnou teorii její struktury.

Druhým základním motivem jeho prací byla snaha prokázat, že morálka není s náboženstvím totožná a jím absolutně podmíněná. Řada jeho publikací je věnována kritické analýze křesťanské mravní soustavy a změnám v křesťanské morálce po II. vatikánském koncilu. Těmto tématům je také věnována jeho monografie *Náboženství a morálka* (1982). Účastnil se poměrně rozsáhlými příspěvky řady kolektivních publikací, zveřejnil řadu článků z oblasti obecné etické teorie (k předmětu etiky, formování mravního vědomí atp.) i k dějinám etiky (Fr. Krejčí, In. A. Bláha, A. Comte, J. St. Mill. N. Hartmann). Uveřejnil též několik knižních překladů německých autorů.

He graduated in Philosophy and History at the Department of Philosophy at the Faculty of Arts in Masaryk University, where he had been

reading ethics, the history of ethics and the history of German Classical Philosophy. He was conferred the degree of PhDr. in 1966, defended his candidate thesis in 1967 and habilitated in 1979 at the Faculty of Arts in Masaryk University. After his retirement he was reading lectures in ethics and the history of ethics until 2001.

His interest in ethics has been since the beginning attracted by questions: What is morality? How is morality possible, which functions it fulfils, what determines and influences its functioning? He has come to the opinion that morality is compound and complex formation including wide scale of ontically differentiated phenomena and multilaterally incorporated to the whole dimension of social life. Therefore we cannot comprehend the moral phenomenon adequately if we do not take it in its whole complexity.

The second basic motive of K. Hlavoň's works was his strength to prove that morality is not identical with religion and absolutely conditioned by it. A great amount of his publications is devoted to the critical analysis of the Christian moral system and to the changes in Christian morality after the Second Vatican Congress. To this theme is also devoted his monograph *Náboženství a morálka* (Religion and morality, 1982). He published many contributions in numbers of publications, he published many articles concerning the general ethical theory (to the subject of ethics, formation of moral consciousness) and to the history of ethics (F. Krejčí, I. A. Bláha, A. Comte, J. S. Mill, N. Hartmann). He has published several translations of the books by German authors.

Studierte Philosophie und Geschichte auf dem Institut für Philosophie der Philosophischen Fakultät der MU in Brünn (1950-1954), wo er nach dem Abschluß des Studiums als wissenschaftlicher Mitarbeiter Vorlesungen in der Ethik, Geschichte der Ethik und Geschichte des deutschen Idealismus hielt. Doktorarbeit und PhDr. 1966, erster wissenschaftlicher Grad (CSc.) 1967, Habilitation für Philosophiegeschichte 1979. Nach der Pensionierung externe Lehrtätigkeit (Ethik, Geschichte der Ethik) auf dem Institut für Philosophie der MU in Brünn. Ihm leiteten von Anfang an die Fragen, was ist Moral, wie ist die Moral möglich, welche Funktionen hat sie, was bedingt und determiniert ihre Wirkung? Er gelang zum Schluß, daß Moral das komplexe Gebilde darstellt, in das eine

sehr breite Skala ontisch differenten Erscheinungen gehört und das selbst wiederum in die Gesamtzusammenhang des Gesellschaftlebens eingegliedert ist. Das Phänomen der Sittlichkeit kann man also nie adäquat verstehen, wenn man ihm nicht in ganzen seinen Komplexität auffasst. Die Ethik muß man deshalb interdisziplinär erklären; eine der Aufgaben der Philosophie ist es, den Reduktionismus zu überwinden und den angemessenen Begriff der Moral und die allgemeine Theorie derer Struktur auszuarbeiten. Zweites Grundmotiv seiner Arbeiten bildete den Versuch zu zeigen, daß Moral und Religion nicht identisch sind; Moral wird durch die Religion nicht absolut bedingt. Der kritischen Analyse der christlichen Sittenlehre und den Wandlungen der christlichen Moral nach dem II. Vaticanum wird die Reihe seiner Veröffentlichungen gewidmet (einschliesslich der Monographie *Religion und Moral*, 1982). Er nahm teil an vielen Sammelbüchern und Kollektiv-Arbeiten und publizierte viele Aufsätze in den Fachzeitschriften. Er übersezte auch mehrere deutschen Bücher.

Il a étudié la philosophie et l'histoire à la Faculté des lettres de l'Université Masaryk de Brno (1950–1954). Docteur de l'Université en 1966, la thèse en 1967, habilitation en 1979, toujours à la même Faculté. Il a enseigné au Département de la philosophie de la même Faculté l'éthique systématique, l'histoire de l'éthique et l'histoire de la philosophie allemande classique. En prenant sa retraite, il a continué d'enseigner l'éthique et son histoire jusqu'au 2001.

Son intérêt pour les question de l'éthique fut prescit par les questions : qu'est-ce-que c'est que la morale ? Comment la morale est possible ? Quelle est sa fonction ? Quelles sont les conditions de la morale, par quoi sont-elles influencées ? Il est arrivé à considérer la morale en tant qu'un phénomène complexe, comprenant tout un pan de phénomènes très différents ontiquement et insérés d'une façon complexe dans le cadre global de vie de la société. On ne peut comprendre le phénomène moral d'une façon adéquate que dans sa complexité. C'est pourquoi il est nécessaire de comprendre l'éthique aussi d'une façon interdisciplinaire et l'un des devoirs auxquels se heurte la philosophie consiste dans l'effort de dépasser le réductionisme en essayant d'arriver au concept adéquat de la morale et à la théorie générale de sa structure.

L'autre motif fondamental de ses recherches consistait dans la conviction que la morale n'est nullement identique avec la religion et celle-ci ne détermine absolument pas celle-là. Il a consacré un nombre de ses travaux à l'analyse critique du système de la morale chrétienne, ainsi que des transformations de la morale chrétienne après le second Vatican. Il a consacré à ces sujet sa monographie *La religion et la morale* (1982). Il a contribué au nombre des ouvrages collectifs, il a publié un nombre considérable d'études et d'articles qu sujet la théorie éthique générale (l'objet de l'éthique, la formation de la conscience morale, etc.) et de l'histoire de l'éthique (Fr. Krejčí, In. A. Bláha, A. Comte, J. St. Mill, N. Hartmann). Il a traduit et publié aussi plusieurs livres d'auteurs allemands.